

sklad končal vsako leto svoj radbeni s prebitkom, od leta 1903 naprej pa se pojavlja vpliv regulacije učiteljskih plač in -stipendij. Že leta 1903 je začel primanjkojati 214.943 K., kar se je morda pokriti z dobrodružnega skladu. Prvič pa leta 1907 izkazuje indiktor 967.600 K. med tem ko daje učiteljki pokojalski sklad sam sa to letno na razpolago le 890.000 K. Tako da bodo dobesedne blagajna morale prispevati že 377.500 K.

Zbornica odobri poročilo in sprejme proračun.

Sledi novi predlog.

Slovenki poslanci so se podaličevali v zbornici pri razpravah izključno nemščine. Slovenec tvořivo sa Štajerskem eno trejtino vsega prebivalstva. Na Kranjskem tvořijo "Nemci" samo 5%, vsega dobrodružnega prebivalstva, nemški deželni poslanici pa govorijo v deželnem zboru kranjskem dosedno nemško, danesno so vsi zmožni slovenčino v isti meri, kakor nadi poslanici nemščino!

Govor poslanca dr. Jankovića v deželnem zboru v zadovitve ustavnost kmetijskih zadrug. (Konec.)

Znano občitvo načega kmetijskega stanja, potreba, da se uspešno izvede in reši težavni gospodarski problem stanovnikov kmetijskih zadrug ter da se s kmetijskimi interesami organizacijami (zdravstvenimi) ustvari nov veličevanec v dolgi vrsti najpotrebovaljih agrarnih reform. Je privreda za mojega velenjenega tovarnika g. dvornega svetnika dr. Ploja, da je stavil primernou tozadovski predlog, katerega je utemeljeval dan 30. junija leta 1904. Začetek deželnih zborov tega predloga ni reslj agencija, ker so v prvi vrsti površio najbolj težko finančiranja teh stanovnikov kmetijskih zadrug, ker bi se v smislu državnega zakona morale tako strokovne stanovske zadruge ustavoviti v vsem sodnem okraju in bi vsaka zadruga morala plačevati svojega tajnika. S tem pa bi pri minimalni letni plači 1900 K. do 1600 K. v vsakih 6 sodnih okrajih na Štajerskem naravnih takoj večja sveta, da bi niti za ta izdatek ne zadovoljeno v prilog stanovskeim organizacijam namenjavo 4% no poljanje doklad; razen tega pa bi ostala še celo vrsta drugih plačil. Nadalje je morda bila pri tem odločilna tudi ta okolnost, da Število od države in deželi gmočno podpiranih kreditnih (pošojnih) nakupovali in prodajalnih zadrug v načini deželi vedno bolj načrta in da se iste tudi vedno lepie razvijajo in vedno bolj uspešno in hudego delajo.

Na drugi strani pa je treba spomenuti, da v smislu poročila državnega zborna nadajo strokovne stanovske zadruge veliko prednosti, ker bi tvorile neodvisno, samostojno zastopanje, v katerem bi kmetički stan varovali in brali svoje gmočne in aravatne knosti, s čimer bi se včelj žet skupnosti in ter bi ravnala stanovska samozavest in zavest dobitnosti, pa tudi odgovornosti. Gotovo bi s tem bil tudi enemogedan vrak poskus, vrednosti nevarne, nezdravo razredno miljejanje in čutenje, vedno naraščajoča zdrava zadržna stremjenja pa bi se ravno tudi na ta način najbolje uresilo in pospeševala. Velikega pomena bi bil pri teh strokovnih zadrugah tudi njih značaj stalnosti in dosednega (konsekventnega) razvoja.

Iz teh navedenih vzorcev bi bilo tako občutno, na zakonitih podlagi stojede obvezne strokovne stanovske zadruge za načine kmetijske razmere velikanskega pomena, kar me je tudi privedlo do tega, da stavim ta predlog do enkrat in ga deželokulturnemu odsoku najbolje priporočam v pro-

stavljanju. Ako pa boste iz poprej navedenih in morebiti tudi in iz drugih meni neznanih vzorcev ustavnost kmetijskih zadrug opredeli, pot pa se ne naj konča enkrat odkrito pose, zakaj take strokovne organizacije specijalne na načine krovnino niso priporavnate. Za slednjo pa, da se to "moj predlog" za ustavnost kmetijskih strokovnih organizacij sprejme, kar bomo podpravili z velikim vnosom, preden pa pravico upoštevate tudi naravnine razmere načine krovnino!

V formalnem izira prosim, da izrečete ta predlog deželokulturnemu odsoku!

Politični pregled.

Bosansko državite.

V četrtku deželnem zboru je na dnevnem redu debata o predlogih, glede pogodbou z Ograku. Razprava je izvršena, vse govorilci zagovarjajo nadelo potisne, dolgotrajne, jasne pogodbe, ali pa nagnjo, in popolno gospodarsko ločitev obcev držav. Deželni zbor bodo zasedel do 26. t. m. ter bodo nikanči zopet na jasen na tridešensko zasedanje.

V nedeljo je sklicano četvrtostopansko vesolilsko dijalito v Pragi dijaliki sklad, katerega so se udeležili tudi Rasin in Jagodovanji v polnem številu. Izrekla se je simpatija rusinskim dijakom in njih težnjajo ter sprejeli rezolucijo, s katero poziva prihodnje državne poslanice, naj začne takoj delovati na to, da vrlada osnuje češko vesolilsko v Brnu, posamezno samostalno rusinsko in Slovensko in slovenško v Ljubljani.

Narodni minister Marchet je preglasen v Badenu pri Dunaju kot državoslovski kandidat nemške ljudske stranke.

Krščanska socijalna stranka je imela dan 10. t. m. shod svojih predstavnikov in vseh avstrijskih dežel. Na shodu je bilo določeno besedilo volilnega programu. V tem manifestu izjavlja krščanska socijalna stranka z vso odločnostjo, da je nemška stranka ter da je vključevanje sovražnosti takovravnih svobodomiselnih strank priznanih hoditi roko v roki z drugimi nemškimi strankami, ako bi se pokazala potreba ustavnovite primerne parlamentarne organizacije v obrambi nacionalnih koristov nemškega ljudstva. Odločno nagnila stranka tudi svoje versto krščansko stališče, oblikujuč deželovit in vse silo na izvršitev aje gospodarskega in socijalnopoličnega programa.

V Brus je govoril šesti poslanec dr. Licht pred svobodomiselnimi volilci ter dejal med drugim: "Kaj pogajajo najdržnejši govorji in najglasnejši: Živo Hobenzolzerje, če delo vrlada brez kontrole lahko vse, kar hoče. Nemške svobodomiseline stranke si morajo priznati priboriti svojim volilcem in svojim načelom prostor na solnce". Poudarjal je, da je neobhodimo potrebno, da postopajo Nemci slotno in edinstveno, da si pribor mod in oblast v državi. Dr. Licht je bil preglasen kandidatom.

Pogajanja z Ograku se vrše v Bedimpešti ter se bodo nadaljevala veliki teden na Dunaju; do Velenje noči pa prav gotovo ne bodo dokončana, takor se jo je pravno namenjalo.

Umenje državite.

— Hrastja. Opozicionalne stranke kažejo, da jim je vse na tem lečede, da se omogoči v demisni resavanje ter ne bodo delajo vladni. Če jih je v resinci kaj na tem lečede, da ne avrede na Rusko ustavnost, nikakih tedav. Dami preti pa nevarnost od stranice "pravik ruski ljudi", teh fanatičnikov in zaselepjenih reakcionarjev, ki se v celoti carstvu preuredili že toliko

gorja. Ti pravki ruski ljudje bodoce osmognociti delovanje demisne ter tako dejanski dočakati, da je na Rusko absolutnem edina modra in edina prava vladna oblika.

— Štajerska. Ministrski predsednik Pačić je izjavil v skupštini na interpellaciji posl. Držakovića, da je odgovor, ki ga je dala avstroogradska vrlada na nujno nato za nepriznane pogajanja v trgovini zvezna agencija. Avstro-ogradska vrlada je pripravljena začeti pogajanja na čisto trgovinsko politični podlagi. Nadaljnji se je, da bodo Avstro-ogradske v vladi preklicala prepoved prava avstro-ogradske vrlade in morda če Avstro-ogradska vrlada bodo pre tudi storila vse potrebe korake, na stičaj, da bi pogajanja ne imela dobrega uspeha. — Trgovska pogodba s Francijo je še stopila v veljavo.

— Bolgarska. V nedeljo 10. t. m. je bil vetrinjski ministrski predsednik Petkov v Soljni, ki je se z drugim državnim ministrom spremljal v Borissov park. Sem, ki ga je sejal breskvarno izvršilje kneza Ferdinandu absolutistične mahrte, gre v klaso. Postopanje vlad proti bolgarskim ustanovcem na času njih vojnega, njo postopanje proti dijam. zavtrajevcev vlastnosti, discipliniranje vseh vesolilskih profesorjev ter njih skupna odstavitev in zavtrajev, onesjetje tiskovne svobode, posrečitev kančnikov doleč zaredi daljnjega veličstva, to se name najmarkantnejši čini Petkovska vladu v zadnjih mesecih. Nasilje poraja ustanovite, iz nje se ne more nitič dobrega roditi. Narod je dozreal in se ne da niti več skorji ti podjerobstven knezi in njegovih padurjev. Bodo li Ferdinand, ki se je bojil takoj po atentatu podal na pot in Parizu v Soči, bodo li spregledali svoje zmote in krešli te v zadnjem trenutku na pravo pot ustanovitosti in spoštovanja ustvarjev svobode? Zadnji čas je, da to stori, sicer bi prepozna.

— Nemška. Nemški dijalito v Berlinsku je sprejelo na shodu vesolilskih strankov v resoluciji, v kateri zahteva, naj se v bodoče ne dovoljajo več ruskinu dijaku pristop na nemška vesolilstvo. Rusko dijalito v Odessi je odgovoril na to z rezolucijo, s katero izraža nemški dijaku svoje zanjevanje zaradi te negotoljubnosti ter poziva ruske dijake na Nemčem, naj se vrnejo v domovino svrži svoje naske na domačih vesolilcih.

Dopisi.

— Ljubljansko. Splošni politični položaj na Kranjskem se je vidno spremenil. Že sama na sebi je postal "Slov. Ljudska Stranka" po svoji američni modi vkljivje teme, da je v opoziciji, gospodarska politika. K temu se prida, da se vesolilski nekako začeli premedljavati in se blito tej stranki, započašo torui "Narodno - nemško stranko". "Slov. Narod" je to dejavno javno pribil in še se čuti v marsičem ostrelji nastop naprednih elementov proti Nemcem. Istodobno pa je "Slov." kot glasilo "S. Lj. S." v teh zadnjih skrajno rezerviran, pa spajmo, da to ni prvi znak zbljanja ali celo zavez s Nemci. Moti pa se temeljijo oni, ki bi sklepal po zmanjšanju vpliva in elektrivne politične modi "Narodno-nemške stranke" na padanju in nazadovanju naprednih elementov sploš. Ravno nasproti! Manjka jim samo konsolidacije in ona agilnosti, ki je lastna Ljudske stranki.

Dejstvo, najvažnejše dejstvo je, da je nazvanil "S. Narod" dan 9. februarja. "Dne 7. svedčana je prenehal tako imenovana nemška zvezra tudi v del. odboru." itd. Kaj sedaj?

— Ljubljansko. Števnik "Ljudski Stranki" je sedaj, da izvrši vse svoj narodni program. Treba

ji je samo svetiti, da naprednih vladov način na mogoče izmiriti ali celo njih med strati, torej je treba vključiti vse politične napotnosti kooperacije. To največ zahteva splošni položaj Slovensov. Jasno je, da v modni, kakor so Schwägl, Barbo in drugi, ki vse skupaj trudijo ustvarjati model napredne svetovne, katera prvi v skoraj edini nameri je obraziti nemške pravopisanje, na mohen način ni mogoče neovirano v dejanju načrtno podprtje slovenskih kulturnih potrebit. Ta model je morda precej dragi plateni "Napredna stranka." Nemčem je bilo treba snovati z statom podaliti način, čeprav v najboljših oblikah.

Sedaj je trenutek, da se jin resno poča, koliko mogoč pravopisanje reprezentira. Odkrita, potem načrtna politika najde pot preko naprednih strankarskih uradnik, posreči pa praksnemški vesolilci in sicer brez obligatorične zvezre slovenskih strank proti Nemcem. Treba je dati le vedno npravljeno razumevanje. Naravnost nemškega zvezra je, da 10 poslanec, voljenih od 60 volilov, odloči lo v enem samem vprašanju, in naj se njih smatra tudi za zastopnike tistih 4% Nemcov in nemščanstvarje v deželi. Kje na tistem svetu dobiti to?

Na Čotku je 2/3 Nemcov in 1/2 Čehov, v Galiciji tvořijo Rusini približno polovica, na Čotku Števili nemški poslanici daleko nujajo tistega posamez, takor takaj par okraški "deželni dežarjev", akoravno je strankarstvo med Čehi so bolj razvito.

Sploh odgovarja misli "nemščev interes", kar naj bodo deželni zbori, da se vesolilci posamezni kurirji odpreti, kajti vesolilsko kot tako ima agrarski interes, ti pa se zastopani po nemških poslanicah. Najenostavnijšem demokratičnem nazivaju mora biti to nemščanstvo. Smiselno je tadi govoriti o našem narodnem ponosu, smiselno kazati češko pest, dokler odločitevje ti "dežarjev", katerih moč in vpliv ni stalen in v Števili nemških vesolilnikov, na Števili nemščev sploh, najmanj pa odgovarja potemščemu demokratičnemu in narodnemu nazivaju.

Slovenski stranki morata najti modra vredna med seboj, ker to zahteva nočno narodna čast in še bolj splošni položaj Slovensov tudi na Kranjskem. Gospodja, ne bodimo v strankarstvu tako slepi, da izgubimo spred edij remidni svoj položaj, da pozabimo na dalekodnevna narodno-gospodarska vprašanja ter pa stimo tajce misiliti na vse to. Treba je iztrebiti tudi na Kranjskem še velika, veliko nepravilnega nemškega birokratičnega dela. Torej kratekmal: Caveant consules!

Slovenske novice.

— Štajersko. — Detaljni odbor Štajerski je predložil deželni zbor načrtni zakon za prenosove občinskih volilnih redov. Glasom za predloge se uveljavlja tudi pri občinskih volitvah tajne volitve po listkih. To je glavna sprememb. Nadaljnje je prenosovano doznavanje reklamacijsko postopanja in postopanje pri volitvi župana. Natančneje poročamo priblojaj.

— Za "Dijasli dom" v Celju nam poljija g. Grešl v Pišecah K 654, ki ga je nabral pri zbornih včitvah darscev skupine Biležko - Pišec in sicer 23. okt. 1906 K 284 in 8. jan. 1907 K 370. Pritisca hvala!

— V večjem kraju na Slovenskem Štajerskem se da v najem pekarja, katera obstoji že nad 30 let.

